

Bijlage 12: Protocol Seksuele intimidatie

Definitie

Er is sprake van seksuele intimidatie wanneer iemand wordt geconfronteerd met ongewenste seksueel getinte aandacht. Deze aandacht kan zowel verbaal, als non-verbaal als fysiek zijn. Het doet er niet toe of deze aandacht opzettelijk of onopzettelijk wordt getoond. Seksuele intimidatie is altijd grensoverschrijdend gedrag. Niet al het seksueel grensoverschrijdende gedrag is strafbaar. Als seksueel grensoverschrijdend gedrag strafbaar is, noemen we het een 'zedendelict'.

1. Vormen van seksuele intimidatie

Seksuele intimidatie kan zich verbaal uiten door bijvoorbeeld:

- seksueel getinte opmerkingen
- dubbelzinnigheden
- seksueel getinte grappen
- schuine moppen
- verhalen omtrent seksuele prestaties
- opmerkingen over uiterlijk en kleding
- vragen naar seksuele ervaringen
- uitnodigingen met bijbedoelingen
- afspraakjes willen maken
- uitnodiging tot seksueel contact

Daarnaast kan seksuele intimidatie zich ook non-verbaal uiten door bijvoorbeeld:

- staren
- gluren
- lonken
- knipogen
- in kleding gluren
- seksueel getinte cadeautjes

Tot slot kan seksuele intimidatie zich ook fysiek uiten door bijvoorbeeld:

- knuffelen
- kussen
- zoenen
- op schoot nemen
- handtastelijkheden
- de weg versperren
- tegen iemand aan gaan staan
- moedwillig tegen iemand aanbotsen

Seksuele intimidatie gebeurt tegenwoordig ook veel online. Voorbeelden hiervan zijn:

- Grooming is het verleiden van een minderjarige voor seksuele doeleinden.
- Shame sexting is het ongevraagd doorsturen van sexy/naakt/seksueel getint beeldmateriaal.

- Sextortion is afpersing met seksueel getint beeldmateriaal van het slachtoffer.

Seksueel misbruik of geweld

Er is sprake van seksueel misbruik als een volwassene seksuele handelingen verricht met een kind. We spreken ook van seksueel misbruik in andere situaties waarbij de pleger misbruik maakt van het leeftijdsverschil of van zijn of haar macht. Bij seksueel misbruik is er altijd sprake van ongelijkwaardigheid.

Seksueel geweld is een term die gebruikt wordt voor alle seksuele handelingen die iemand onder dwang moet uitvoeren, ondergaan of zien. Seksueel geweld kan zowel online als offline plaatsvinden.

Meldplicht

Elke medewerker is wettelijk verplicht om de schoolleiding te informeren over zowel seksuele intimidatie, als over seksueel misbruik of geweld. Dit kan gaan over leerlingen en medewerkers.

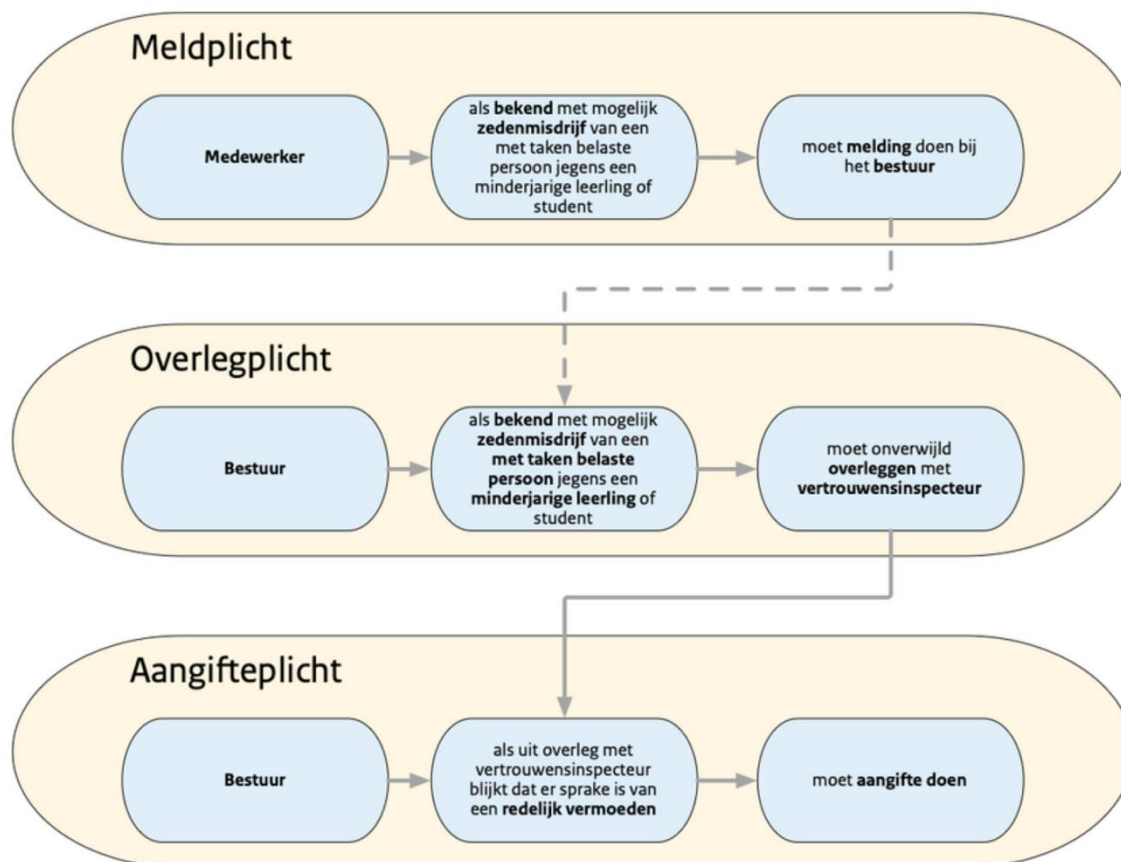
In het geval van seksueel misbruik van leerlingen die op het moment van het misbruik jonger zijn dan 18 jaar geldt een aangifte- en meldplicht bij de politie. Deze meldplicht is vastgelegd in de 'Regeling Seksueel misbruik en Seksuele intimidatie in het onderwijs', een uitgave van het Ministerie van OCW. Deze komt neer op het volgende:

Wanneer een personeelslid seksueel misbruik pleegt tegenover een leerling of als hiervan vermoedens bestaan, dan is de schoolleiding verplicht om direct contact op te nemen met de vertrouwensinspecteur van de onderwijsinspectie.

Als uit overleg met de vertrouwensinspecteur blijkt dat er sprake is van een redelijk vermoeden dat dit misbruik heeft plaatsgevonden, dan dient de schoolleiding daarvan onmiddellijk aangifte te doen.

Als er een vermoeden is van seksueel misbruik (zedenmisdrijf), dan geldt in een aantal gevallen de meld-, overleg- en aangifteplicht voor bestuurders en houders met de vertrouwensinspecteur. Onderstaand stappenschema geeft hier duidelijkheid over.

De meld-, overleg- en aangifteplicht in stappen

Beeld: ©Inspectie van het Onderwijs

Indien er sprake is van een feit dat is gepleegd tegenover een minderjarige leerling, dan worden na overleg met de vertrouwenspersoon de ouders/verzorgers op de hoogte gesteld van het incident en de inwerking getreden gang van zaken.

Stappenplan seksuele intimidatie tussen leerlingen¹

Leerlingen zijn nog in ontwikkeling, zoeken daarbij grenzen op en gaan daar soms overheen. Meestal volstaat om als docent, teamleider of coach een pedagogische reactie te geven door de leerling te herinneringen aan gedragsafspraken die gelden binnen school. Als het om vormen van seksuele intimidatie gaat (zie opsomming in paragraaf 1) dan moeten de volgende stappen worden genomen:

1. Een leerling of medewerker meldt enige vorm van seksuele intimidatie altijd bij de teamleider
2. De teamleider toetst (eventueel in overleg met de schoolleiding) of er een meldplicht is (zie schema hierboven).

¹ Bron: <https://www.schoolveiligheid.nl/thema/seksuele-grensoverschrijding-vo/#tussen-leerlingen>

3. De teamleider treft passende maatregelen en organiseert desgewenst een herstelgesprek. Passende maatregelen kunnen zijn: waarschuwen, vierkant rooster, schorsing voor een aantal dagen.
4. In geval van seksuele intimidatie kan degene die dat heeft ondergaan hiervan melding maken bij de politie, eventueel bijgestaan door een contactpersoon van school. De persoon kan bij de vertrouwenspersoon terecht of een klacht² indienen bij bevoegd gezag en daarmee treedt de klachtenregeling in werking.
5. In geval van seksueel misbruik moet er aangifte bij de politie worden gedaan (zie schema meldplicht).
6. Registreer het incident in het leerlingvolgsysteem waarbij op z'n minst een situatieschets, de genomen vervolgstappen, eventuele gespreksverslagen en eventuele sancties worden beschreven.
7. Nazorg geven aan de betreffende leerlingen om een veilige sfeer te creëren.

Stappenplan seksuele intimidatie tussen medewerker en leerling

We maken in de te nemen stappen onderscheid tussen seksueel grensoverschrijdend gedrag van een medewerker naar een leerling en van een leerling naar een medewerker.

Wat te doen als een collega of medewerker seksueel grensoverschrijdend gedrag vertoont richting een leerling? Afhankelijk van de ernst van het ongewenste gedrag kunnen er verschillende consequenties zijn:

- Leidinggevende toetst of er een meldplicht is (zie schema hierboven).
- Er vindt altijd een gesprek met de leidinggevende en HR plaats om het gedrag te bespreken en verbeterpunten vast te stellen. In dat gesprek wordt de afweging gemaakt of er opgeschaald moet worden. Bij een mogelijk ernstig incident of bij herhaling van het gedrag vindt het gesprek plaats met bevoegd gezag.
- Waarschuwing: Bij een ernstige overtreding kan een medewerker een mondelinge of schriftelijke waarschuwing krijgen van de bevoegd gezag.
- Schorsing: Bij herhaalde of ernstige overtredingen kan een medewerker tijdelijk geschorst worden.
- Ontslag: In extreme gevallen, zoals bij ernstige schendingen van de veiligheid, of het overtreden van de wet, kan ontslag volgen.
- Juridische gevolgen: Bij overtredingen die ook strafbaar zijn, zoals geweld of een zedendelict, kunnen juridische stappen worden ondernomen.

Wat kan een medewerker doen die seksueel (fysiek of digitale avances) wordt benaderd?

- Dit zo snel mogelijk melden bij de leidinggevende. Een medewerker die dit soort avances voor zichzelf houdt, heeft snel de schijn tegen.
- Desgewenst of bij herhaling van het gedrag van de leerling, gaat de medewerker in gesprek met de betreffende leerling. Dit gebeurt altijd met een derde partij erbij, bij voorkeur de leidinggevende die al op de hoogte is.

² Zie interne klachtenregeling

- Medewerkers moeten proberen het één op één-contact met leerlingen zo veel mogelijk te beperken. Het is nooit een goed idee om als medewerker in een afgesloten ruimte in gesprek te gaan met een leerling.
- De leidinggevende treft indien nodig passende maatregelen.

Stappenplan seksuele intimidatie tussen medewerkers

Wat te doen als een medewerker seksueel grensoverschrijdend gedrag vertoont richting een andere medewerker? Afhankelijk van de ernst van het ongewenste gedrag kunnen er verschillende consequenties zijn:

- Leidinggevende toetst of er een meldplicht is (zie schema hierboven).
- Er vindt altijd een gesprek met de leidinggevende en HR plaats om het gedrag te bespreken en verbeterpunten vast te stellen.
- Waarschuwing: Bij een ernstige overtreding kan een medewerker een mondelinge of schriftelijke waarschuwing krijgen van bevoegd gezag.
- Schorsing: Bij herhaalde of ernstige overtredingen kan een medewerker tijdelijk geschorst worden.
- Ontslag: In extreme gevallen, zoals bij ernstige schendingen van de veiligheid, of het overtreden van de wet, kan ontslag volgen.
- Juridische gevolgen: Bij overtredingen die ook strafbaar zijn, zoals geweld of een zedendelict, kunnen juridische stappen worden ondernomen.
- Desgewenst kan er een herstelgesprek worden ingepland.

Seksuele intimidatie online

Wanneer seksuele intimidatie online plaatsvindt tijdens schooltijd of daarbuiten maar het van invloed is op gedrag in de klas of op de werkvloer, nemen we dezelfde stappen als hierboven genoemd.

Hulpmogelijkheden

Al naar gelang de kenmerken van het incident, kan hulp worden ingeroepen van:

- Het leerlingondersteuningsteam (PM2 of PM3)
- De huisarts
- Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK)
- Bureau Slachtofferhulp
- Bureau Jeugdzorg
- GGD
- Politie